

Statenbrief

Informatie

Datum

10 januari 2023

Zaaknummer

2022-017563

Inlichtingen bij

Provincieloket

026 359 99 99

post@gelderland.nl

Blad

1 van 4

Onderwerp

Rekenkameronderzoek 'Een kwestie van lange adem'

Beleidsprogramma

- Klimaat
- Economie

Ambitie

- Ambitie 2 Duurzaam
- Ambitie 5 Economie en mobiliteit

Portefeuillehouder

Jan Markink

1 Kern van deze Statenbrief

Op 21 december heeft de Rekenkamer Oost-Nederland uw Staten en ons college het rapport 'Een kwestie van lange adem' (PS2022-933) aangeboden. In dit onderzoek wordt de effectiviteit van de revolverende fondsen van Topfonds Gelderland onderzocht. Met deze brief ontvangt u onze reactie op de bevindingen van de Rekenkamer.

2 Waarom ontvangt u deze Statenbrief?

U ontvangt deze Statenbrief als een van de stappen in het protocol voor behandeling van onderzoeksrapporten van de Rekenkamer Oost Nederland. Het presidium heeft dit protocol op 5 juli 2022 vastgesteld. Volgens het protocol zenden wij u binnen drie weken na ontvangst van het rapport onze reactie op het rapport. U kunt zo onze reactie betrekken bij de behandeling van het onderzoeksrapport.

3 Hoe bent u eerder betrokken?

Het onderzoek zelf is opgenomen in het Onderzoeksprogramma 2022 van de Rekenkamer Oost Nederland (PS2021-881). In 2017 heeft de Rekenkamer voor het eerst Topfonds Gelderland onderzocht (PS2017-125).

4 Samenvatting

De Rekenkamer Oost Nederland heeft onderzoek gedaan naar de effectiviteit van fondsen. Het resultaat is verwoord in het onderzoeksrapport 'Een kwestie van een lange adem'. De revolverende fondsen laten een positief beeld zien als het gaat om het bereiken van maatschappelijke doelen. Ook is de financiële verwachting tot nu toe uitgekomen. Het onderzoek geeft ook aan dat het nog te vroeg is om een eindbeeld te geven.

5 Informatie

De Rekenkamer heeft het onderzoek in de provincies Overijssel en Gelderland uitgevoerd. De conclusie van het onderzoek is dat de maatschappelijke doelen bij Gelderland positief zijn behaald, bij Overijssel redelijk positief. De financiële verwachtingen die ten grondslag liggen aan het bereiken van de maatschappelijke doelen laten een verschillend beeld zien. In Gelderland zijn ze uitgekomen, in Overijssel nog niet allemaal.

De Rekenkamer geeft een aantal aanbevelingen waarop wij onze reactie geven. Hieronder gaan we hier verder op in.

1. PS: Verzoek GS om bij wijzigingen in het provinciale beleid de gehanteerde indicatoren voor fondsen te actualiseren.

In 2017 constateerden we dat nieuwe beleidskaders niet waren doorvertaald in de indicatoren voor een fonds. Uit dit onderzoek blijkt dat de provincie een doelstelling (CO₂-reductie) heeft opgenomen in haar beleid, maar hiervoor nog geen indicator met streefwaarde hanteert voor het fonds. De fondsbeheerder rapporteert al wel in lijn met de nieuwe provinciale doelstelling.

Onze reactie

Wij gaan onze indicatoren voor fondsen bij wijzigingen in het provinciale beleid actualiseren. Wij zullen het Topfonds Gelderland in de nieuwe coalitieperiode evalueren. Wij nemen daar deze aanbeveling in mee. Wij verwachten dat naar aanleiding daarvan de investeringsinstructies zullen worden aangepast.

2. PS: Verzoek GS om voor een volledig zicht op het rendement de fondsbeheerder over het Topfonds te laten rapporteren over het financiële rendement van fonds-in-fonds-investeringen, zowel binnen als buiten de provincie.

Het gevolg van het inzetten van fonds-in-fonds-investeringen is dat niet alle investeringen in de eigen provincie terecht komen. Door alleen te rapporteren over de investeringen in de eigen provincie wordt een niet volledig beeld geschetst van de resultaten van fonds-in-fonds-investeringen.

Onze reactie

Wij nemen deze aanbeveling over. Topfonds Gelderland geeft aan dat het mogelijk is om te rapporteren over de uitgelokte investeringen van de marktfondsen binnen en buiten de provincie.

3. PS: Realiseert u zich dat het instellen van een fonds tot gevolg heeft dat pas na ruim tien jaar er zicht geboden kan worden op de effectiviteit van een fonds en dat bij aanvullende middelen voor het fonds er nieuwe eindtermijnen bijkomen.

Er is een (zeer) lange adem nodig om een uitspraak te kunnen doen over de effectiviteit van fondsen. Dat is grotendeels inherent aan het instrument. Het is belangrijk voor PS om zich dit te realiseren, omdat het meerdere politiek-bestuurlijke periodes zal duren voor (eind)effecten van fondsen zichtbaar worden.

Onze reactie

Wij begrijpen de aanbeveling van de Rekenkamer. Zo is voor Energie in de fondsvoorwaarden een termijn van 10 jaar afgesproken voor het behalen van de doelen, en voor revolverendheid 20 jaar.

Datum

10 januari 2023

Zaaknummer

2022-017563

Blad

3 van 4

Er zijn sinds de start in 2012 al wel een aantal leningen geheel afgelost, maar een aantal ook nog niet. En we krijgen nu te maken met steeds langer wordende projecten (bijvoorbeeld bij warmtenetten), waardoor de gemiddelde looptijd zeker boven de 10 jaar zal uitkomen. Voor Innovatie hanteren we een vuistregel dat we een participatie 7-10 jaar in beheer hebben. Hier zien we de afgelopen jaren toenemende termijnen die deels zijn terug te herleiden naar crisis zoals Covid en de huidige hoge inflatie.

Uw Staten hebben bij de besluitvorming rond het laatst ingestelde fonds (Perspectieffonds) ingestemd dat de looptijd tussen de 10 en 15 jaar tot de mogelijkheden behoort. Dit betekent niet dat in de tussenliggende periode geen informatie is over hoe het fonds en de onderliggende financieringen zich ontwikkelen. Via de kwartaalverslagen en het jaarverslag houden wij u hierover (van individuele casus) op de hoogte.

Wij stellen u voor om, in de nieuwe statenperiode u door onze uitvoeringsorganisatie Oost NL, mee te laten nemen in “de wereld van de fondsen”.

4. PS: Verzoek GS uw controlerende rol te faciliteren door u in de P&C-documenten van de benodigde informatie te voorzien.

PS kunnen hun controlerende rol niet goed uitoefenen doordat de verantwoording over de inzet van provinciaal geld in de MKG en Topfonds/IEG niet plaats vindt in de P&C-documenten van de provincie. Rapportage over de fondsen in de P&C-documenten is van belang voor PS om een totaaloverzicht te kunnen verkrijgen.

Onze reactie

Het beheer van de fondsen vindt plaats via aparte juridische entiteiten, Topfonds Gelderland BV en haar dochters. Alle financiële en inhoudelijke werkzaamheden vinden dan ook onder de verantwoordelijkheid van Topfonds Gelderland en haar dochters plaats. Via het jaarverslag van Topfonds Gelderland en haar kwartaalrapportages krijgen de Staten nu al (up to date) inzicht in de benutting, revolverendheid en maatschappelijke prestaties van de fondsen.

Mede naar aanleiding van het onderzoek in 2017 door de Rekenkamer Oost Nederland naar de revolverende fondsen, hebben wij in overleg met uw Staten een aantal verbeteringen doorgevoerd ten aanzien van de informatievoorziening. Zo wordt u via de Mededelingenbrief geattendeerd op de publicatie van de kwartaalrapportages van Topfonds Gelderland waarin zij verantwoording afleggen over de geleverde prestaties. Daarnaast ontvangt u de jaarverslagen van Topfonds Gelderland en van Oost NL als bijlage bij de Statenbrieven waarin u over de algemene vergadering van aandeelhouders wordt geïnformeerd. In haar advies constateert uw Rekeningcommissie dat de verantwoording over de revolverende fondsen nu via diverse stromen loopt.

Het is van belang in ogenschouw te nemen dat het niet mogelijk is om *alle* informatie uit de Jaarrekening van Topfonds Gelderland al in onze eigen beleidsrekening op te nemen. De uitvoering en het beheer van onze fondsen is immers “op afstand van de provincie geplaatst”: dit heeft o.a. tot gevolg dat de verantwoording ook via verschillende sporen loopt. Zo wordt in Overijssel de rapportage van de fondsen tot Q3 opgenomen in de provinciale jaarrekening. Indien Uw Staten de wens hebben om, naast het jaarverslag en de kwartaalrapportages, informatie opgenomen te zien, in de provinciale beleidsrekening, willen wij graag met de Staten bespreken welke (specifieke) informatie in de beleidsrekening kan worden opgenomen. Daarbij kunnen we onder andere onderzoeken in hoeverre en op welke wijze de informatievoorziening verder kan worden gestroomlijnd.

Desgewenst kan - net zoals nu al het geval is - het instrument van de technische briefing worden benut om nader gewenst inzicht te geven.

Datum

10 januari 2023

Zaaknummer

2022-017563

Blad

4 van 4

5. PS: Bewaak de eerder door u aangenomen aanbeveling zodat u voldoende zicht kunt krijgen op de voortgang van de fondsen om uw controlerende rol in te vullen.

PS verzochten GS in 2017 om informatie op te nemen in het jaarverslag over de benutting, revolverendheid en maatschappelijke prestaties van de fondsen. GS hebben die informatie desondanks niet in het jaarverslag opgenomen en PS hebben GS daar niet op aangesproken.

Voor de controlerende rol is deze informatie in het provinciale jaarverslag van groot belang.

Onze reactie

Zie onze reactie op aanbeveling 4.

6. PS: Verzoek GS een jaar na de behandeling van dit rapport inzicht te geven in de implementatie van de aanbevelingen.

Met deze aanbeveling die in elk onderzoek terugkomt, bevorderen we de doorwerking van rekenkameronderzoek.

Onze reactie

Wij zullen u over een jaar, in ieder geval in de jaarstukken 2023, informeren over de voortgang van de implementatie van de aanbevelingen.

Tot slot willen wij de Rekenkamer nog complimenteren met de bevindingen van dit onderzoek. Met de adviezen en bevindingen maakt de Rekenkamer inzichtelijk dat het op afstand laten uitvoeren van fondsinvesteringen een continue balans vergt met de juiste informatievoorziening van uw Staten. Bij de oprichting van nieuwe fondsen vraagt dit om zorg en aandacht.

6 Planning en control

N.v.t.

7 Participatie en communicatie

N.v.t.

8 Vervolg

Wij informeren uw Staten in ieder geval in de *Jaarstukken 2023* over de voortgang van de implementatie van de aanbevelingen.

Gedeputeerde Staten van Gelderland

John Berends - Commissaris van de Koning

Miriam Nienhuis-van Doremaele - Secretaris